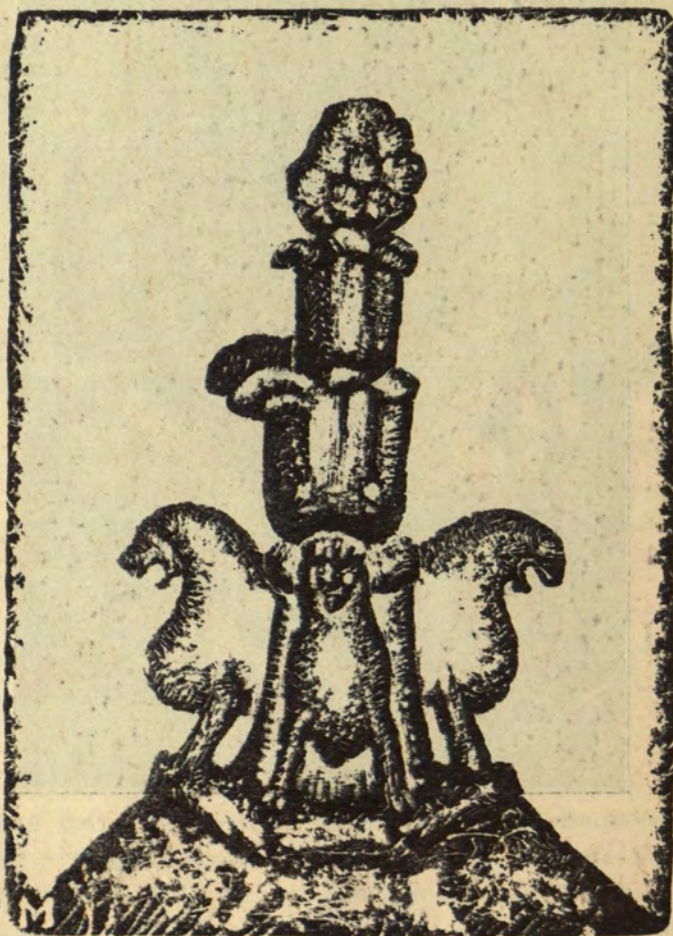

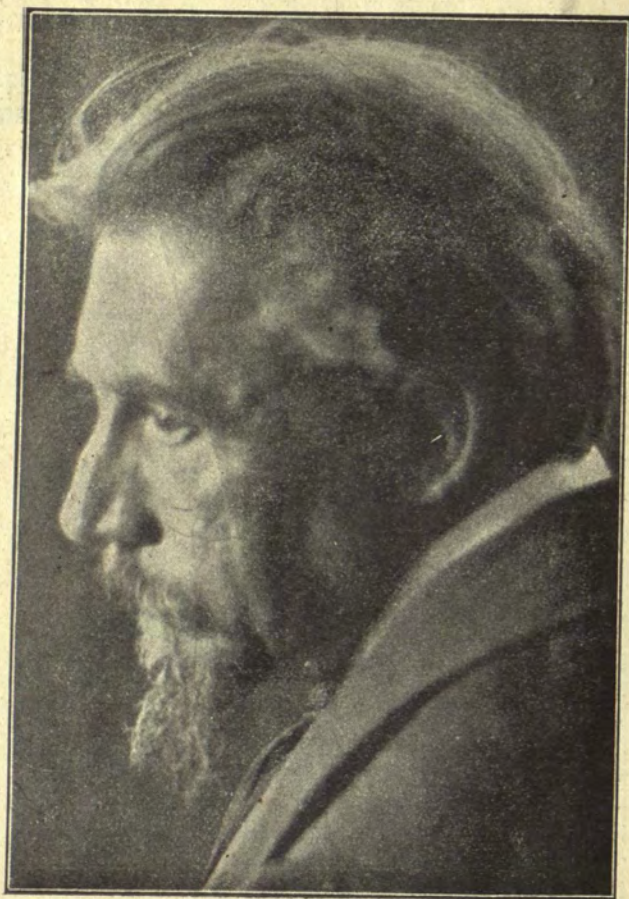
2052/27

IZLOŽBA

VIDOVIĆ

IVAN MIRKOVIĆ: Naslovni List i plakat.
Fotografije: ATELIJER SLAVIJA.

Ovo je "cliché" fraza, koje se upotrebljavaju svakim prilikama, međutim, ko je posmatrao Vidovićeve slike, morao je dobiti utisak velike jednostivosti u tonu, tehnici i glavnom modri-kasbonu. "Shimungu, za koji se može reći da je isto koliko ličan i prosoćan, koliko i da je — manir"

NATURE MORTE

KIP SA POSUDOM

SLIKARSTVO EMANUELA VIDOVIĆA

Povodom četrdesetgodišnjice slikarskoga rada Emanuela Vidovića, prijatno je istaći kako njegova umetnost nije ostarela; kako je ostala spontana, živa, neposredna; kako nema ničeg ukočenog, akademskog, šablonskog. Kada se uzme u obzir da slikari jubilar-evih godina, ne samo u nas nego i na Zapadu, obično upadaju u konvencionalne manire ^{na} ponavljanja i pregrijavanja onoga što su dali u svojim mladim godinama, treba se diviti svežini i elanu Vidovića koji svojom jubilar-nom izložbom iznenadjuje svakoga ko je pratio njegovo dosadanje delovanje.

Kao svi istinski umetnici, Vidović je trebao da prodje težak i mučan put, dok je došao do svoga punoga umetničkoga izraza. Iako je ovaj izraz dobio svoje vidno obeležje na najnovijim radovima koji, u glavnom, sačinjavaju

+ Vidovićev manir nije konvencionalan, to je istina; ali je ipak — manir, njegov manir, uvek isti. Recima se vrlo lako operiše, po volji i cilju pisčeva!

cliché' današnjeg pisanja

ovu kolektivnu izložbu, mi verujemo da jugoslovenski majstor još nije dao svoju poslednju reč i da će njegova evolucija neprekidno iznenadivati novim likovnim izrazima. Doduše, u umetnosti Vidovića, od njegovih prvih početaka do danas, konsekventno se provlači jedan osnovni ton: duboki lirizam i tiho poetsko osećanje, ali ono što se neprestano razvija je forma njegovog slikarskog izražavanja.

Vidović je dugo vremena radio impresionistički, nastojeći da svetlim i tamnim mrljama sugerise pojedine objekte. Njegove kompozicije sa motivima Venecije, Chioggie i Splita govore su o toplini i intimnosti osećanja i posedovale kolorit mirnih, prigušenih, melankoličnih tonova. Njihov osnovni karakter bio je pun svitanja i sutona za kojih se mase, oblici, predmeti i svetlosti čine kao da se postepeno izdvajaju iz tajanstvene polutame. Svi su tonovi držani »pod sordinom« i njihovi akordi deluju često kao muzika Chopina. U težnji da postigne što veću vibraciju vazduha i vode, umetnik se neko vreme služio poentilističkom tehnikom. Umetnički vaspitan u Italiji, daleko od Pariza i ne poznavajući francuske poentiliste, Vidović je sam kušao da na platnu slaže boje na način genijalnoga Seurata.

Nezadovoljan poentilističkim postupcima, Vidović je kasnije ponovno prešao na slikanje tonovima. Njegova paleta se prefinjuje, a likovnoj formi posvećuje se sve veća pažnja. Odsad, umetnik traži za svoja duševna raspoloženja i unutrašnje vizije adekvatan likovni izraz. Pod uticajem savremenih francuskih majstora, on je osetio potrebu konstruisanja slike. Uvideo je da slika mora imati svoju arhitekturu; da i najlirskiji i najnežniji tonovi sami po sebi ne pomažu, ako slika ne ističe pune mase, jasne forme i volumene. Na kolektivnoj izložbi najbolje se vidi kako je jugoslovenski majstor uspeo da svoje slike komponuje ne samo tonom nego i formom i volumenom. Ma da u izloženim marinama i pejzažima prevladjuju tonovi prelivevi izvesnim sutonom, ipak je svuda naglašena arhitektonika slike. Ova arhitektonika nije nikada namerna; ona je rezultat umetnikovog osećanja i tehničkog iskustva. Pisac ovih redaka imao je priliku da umetnika lično posmatra pri radu i da na svoje oči vidi kako Vidović sa najjednostavnijim tehničkim sredstvima ume karakterisati najraznovrsnije materije: zemlju, vodu, nebo, vegetaciju, kamen. Sa nekoliko nabačenih crta i kontura, on je kadar sugerisati arhitektonske forme jednog čitavog grada, površinu i dubinu mora, treperenje vazduha, bedu radničkih kuća i tišinu ribarskih ladja. Treba upoznati kompozicije u kojima su prikazani Split, Šibenik, Venecija, Chioggia, Brač, Hvar; zatim slike kao što su Ribari u splitskoj luci, Ulica sv. Mikule, Peristil, da se može potpuno shvatiti duboka invencija jugoslovenskog umetnika.

Pored marina i pejzaža, jubilarna izložba obuhvata i nekoliko odlično radjenih mrtvih priroda. U njima su obradjeni različiti predmeti iz slikarevog ateliera: gipsane figure, lutke, vrčevi, ikone, svećeve biste, kandelabri, stari

i to u Veneciji, a ne na Helgolandu!

satovi, drveni andjeli, dečji betlehem. Posmatrajući ova mala remek-dela, treba se čuditi suptilnom nijansiranju plavkastih, zelenkastih, žućkastih, crvenkastih i sivih tonova. Pošto su njihove konture i sene označene crnom bojom, predmeti na mrtvim prirodama puni su mistike i nečeg transcendentnog. To nisu predmeti obične realnosti, ni lepote koja se sviđa širokoj publici, već su to simboli stvari. Da se ovakovi simboli likovno izraze nije dosta biti samo slikar nego vizionar. Posедуjući vizionarske osobine, Vidović prodire u dušu prikazanih predmeta. On nije hteo slikati njihov spoljašnji izgled, nego unutrašnji. Usled toga, njegovi predmeti nisu pukom podražavanjem realnosti. To su produkti imaginacije pomoću koje veliki umetnik otkriva suštinu stvari.

U cilju da se dobije što potpunija slika svečareve delatnosti, na kolektivnoj izložbi nailazimo i na desetak radova u tehnici pastela. U njima su, u glavnom, obradjeni motivi iz Splita, Vranjica, Šibenika i Venecije. Ovi pasteli ističu visoke kolorističke kvalitete. Tonovi imaju sjaj najdragocenijih materija, a tehnička ekzekucija je toliko sigurna, smela i savršena da bismo je mogli uporediti sa delima najvećih majstora. Iako, po svojoj tehnici, podsećaju neretko na Moneta, Whistlera i neke današnje francuske pejzažiste, Vidovićevi pasteli su, po svojoj koncepciji, emanacije apsolutno ličnog temperamenta.

Jubilarna izložba predstavlja Emanuela Vidovića kao originalnog tvorca marina, pejzaža i mrtvih priroda. Svi ovi radovi nose pečat umetnikove ličnosti koja je prožeta poetskom toplinom, samilošću, bolom i ljubavlju. Ma da u njegovim slikama dolaze do izražaja razna duševna raspoloženja, bilo bi krivo misliti da je Vidovićeva umetnost literarna. Izbegavajući bilo kakve knjiške tendencije, ona hoće da govori isključivo bojom i formom. Njegove sjajne panorame Splita daleko su od folklora ili reprezentativnih dekorativnih kompozicija. One su veličanstvene kolorističke vizije umetnika u kojemu je progovorila duša njegove rodne zemlje. Blagodareći svojim prirodjenim sposobnostima i retkom bogastvu mašte, Vidoviću je pošlo za rukom da slikarski izrazi najdublje i najintimnije odkucaje srca svoga i našega Splita. I zato njegovo slikarstvo ne samo privlači nego i zanosi.

Kosta Strajnić